

वैनगंगा-नळगंगा नदीजोड प्रकल्पाच्या
६३ टक्के विश्वासाहतेनुसार पाणी
उपलब्धतेस मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

जलसंपदा विभाग

शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०२३/(६३/२०२३)/जसंअ

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक :- ६ फेब्रुवारी, २०२४.

- संदर्भ :** १) कार्यकारी संचालक, विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर यांचे क्र.
५७६४/विपाविम/का.तां (१)/वैनगंगा-नळगंगा/२०२३, दि.२५.०८.२०२३
२) मुख्य अभियंता, जलविज्ञान व धरणसुरक्षितता, नाशिक यांचे पत्र क्र.मुअ/जवधसु/
उविअ-३/१६९०/सन-२०२३ दि. ०३.११.२०२३
३) अधीक्षक अभियंता, राज्यस्तरीय तांत्रिक सल्लागार समिती, नाशिक यांचे क्र.
रातासंस-१/वैनगंगा -नळगंगा/(धाक्र ४२/२०२३)/१०१७/२०२३, दि. ०७.१२.२०२३

१. प्रस्तावना :

विदर्भातील वैनगंगा-नळगंगा नदीजोड प्रकल्प हा राज्यस्तरीय नदीजोड प्रकल्प प्रस्तावित असून या प्रकल्पाद्वारे वैनगंगा नदीवरील भंडारा जिल्हयातील गोसीखुर्द प्रकल्पात पावसाळ्यात उपलब्ध होणारे पाणी वैनगंगा उपखोऱ्यातून पुर्णा-तापी खोऱ्यातील बुलढाणा जिल्हयातील नळगंगा प्रकल्पापर्यंत नदीजोड कालव्याद्वारे वळविणे प्रस्तावित आहे. या कालव्याद्वारे विदर्भातील ६ जिल्हयांतर्गत (नागपूर, वर्धा, अमरावती, यवतमाळ, अकोला, बुलढाणा) १५ तालुक्यातील एकूण ३७१२७७ हेक्टर क्षेत्रास सिंचनाचा लाभ मिळणार आहे. सदर प्रकल्पाची जलसंपदा विभागाच्या सन २०२२-२३ च्या दरसूचीनुसार प्रकल्पाची किंमत रु.८८,५७५ कोटी इतकी आहे.

वैनगंगा-नळगंगा योजनेसाठी १७७२ दलघमी (६२.५७ टीएमसी) पाण्याची आवश्यकता आहे. गोदावरी पाणी तंटाला लवादाने गोसीखुर्द प्रकल्पस्थळी महाराष्ट्र राज्यास पूर्ण पाणीवापर (All Waters) अनुज्ञेय केला आहे. त्याअनुषंगाने या प्रकल्पासाठी ७५ % विश्वासाहतेने ८२८.६०४ दलघमी (२९.२५ टीएमसी) पाणी उपलब्ध होत असून १७७२ दलघमी (६२.५७ टीएमसी) पाणी ६३% विश्वासाहतेस उपलब्ध आहे.

प्रकल्पासाठीच्या येवा मालिकेनुसार समरूपता अभ्यास करण्यात आला असून प्रकल्पाचा यशस्वीता दर ७५ % एवढा आहे. भारतीय मानक IS 5477 Part-1, 1999 नुसार सिंचन प्रकल्पांचा यशस्वीता दर ७५ % आवश्यक आहे. त्यामुळे या महत्वाच्या तांत्रिक बाबींची पूर्तता होत आहे.

वैनगंगा - नळगंगा नदीजोड प्रकल्पामुळे विदर्भातील नागपूर, वर्धा, अमरावती, यवतमाळ, अकोला व बुलढाणा या ६ जिल्हयातील सिंचन, घरगूती व औदयोगिक पाणी वापराचा प्रश्न सुटणार आहे. राज्यातील पाण्याचा जास्तीत जास्त वापर करून अवर्षणप्रवण व अनुशेषातील काही भागास पाणी देण्याकरिता सदर प्रकल्प महत्वाचा आहे.

उपरोक्त बाबींचा सर्वकष विचार करता महाराष्ट्र राज्यातील उपलब्ध पाण्याचा जास्तीत जास्त वापर करुन घेण्याच्या दृष्टीने वैनगंगा-नळगंगा नदीजोड प्रकल्पास मोठ्या प्रकल्पासाठीच्या ७५% विश्वासार्हतेने पाणी उपलब्धतेची अट शिथील करुन ६३% विश्वासार्हतेने प्रकल्प संकल्पित करण्यास विशेष बाब म्हणुन मान्यता देण्याचे शासनाच्या विचाराधीन होते . त्यानुषंगाने शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

वैनगंगा-नळगंगा नदीजोड प्रकल्पास मोठ्या प्रकल्पासाठीच्या ७५% विश्वासार्हतेने पाणी उपलब्धतेची अट शिथील करुन ६३% विश्वासार्हतेने प्रकल्प संकल्पित करण्यास विशेष बाब म्हणुन मान्यता देण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय मा. मंत्रीमंडळाने दिनांक ४ जानेवारी, २०२४ रोजीच्या बैठकीत घेतलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२४०२०६१७३३०९३७२७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने सांक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सुनिता गायकवाड)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत :

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्री महोदयांचे अपर मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा व विधानपरिषद यांचे खाजगी सचिव, विधानभवन, मुंबई
४. मा. मंत्री, जलसंपदा यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा. मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
६. अपर मुख्य सचिव (जसं), जलसंपदा विभाग यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
७. सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
८. सचिव (प्रकल्प व समन्वय), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१०. महासंचालक, संकल्पन, प्रशिक्षण, जलविज्ञान, संशोधन व सुरक्षा, नाशिक.
११. कार्यकारी संचालक, गोदावरी मराठवाडा विकास महामंडळ, औरंगाबाद.
१२. मुख्य अभियंता (जसं) व सह सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१३. मुख्य अभियंता, जलविज्ञान व धरण सुरक्षितता, नाशिक.
१४. आंतरवित्तीय सल्लागार व सह सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१५. वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

१६. नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१७. महालेखापाल (लेखापरिक्षा), महाराष्ट्र राज्य मुंबई/ नागपूर.
१८. सर्व उपसचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१९. जसंअ कार्यासन संग्रहार्थ.